DOPORUČENÍ RADY

ze dne 13. července 2018

k národnímu programu reformem Itálie na rok 2018 a stanovisko Rady k programu stability Itálie z roku 2018

(2018/C 320/11)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik ([1]), a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 22. listopadu 2017 přijala Komise roční analýzu růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2018. Náležitě přitom zohlednila evropský pilíř sociálních práv vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Priority této roční analýzy potvrdila dne 22. března 2018 Evropská rada. Dne 22. listopadu 2017 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování, ve které je Itálie uvedena mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum. Téhož dne Komise přijala rovněž doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, které Evropská rada potvrdila dne 22. března 2018. Doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([3]) (dále jen „doporučení pro eurozónu“) přijala Rada dne 14. května 2018.

(2) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik v hospodářské a měnové unii by Itálie jakožto členský stát, jehož měnou je euro, měla zajistit, aby doporučení pro eurozónu, jak je promítnuto do níže uvedených doporučení č. 1 až 4, bylo plně a včas provedeno.

(3) Dne 7. března 2018 byla zveřejněna zpráva o Itálii pro rok 2018. V této zprávě byl posouzen pokrok, jejž Itálie učinila v plnění jí určených doporučení přijatých Radou dne 11. července 2017 ([4]), v přijímání opatření v návaznosti na jí určená doporučení přijatá v předchozích letech a v plnění národních cílů Itálie v rámci strategie

([1]) Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.
([2]) Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.
([3]) Úř. věst. C 179, 25.5.2018, s. 1.
([4]) Úř. věst. C 261, 9.8.2017, s. 1.

Evropa 2020. Součástí zprávy byl rovněž hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011, jehož výsledky byly taktéž zveřejněny dne 7. března 2018. Komise na základě své analýzy dospěla k závěru, že Itálie se potýká s nadměrnou makroekonomickou nerovnováhou. Zejména vysoký veřejný dluh a dlouhodobě slabá dynamika produktivity s sebou nesou v situaci, kdy lze pozorovat značný, avšak zmenšující se objem úvěrů v selhání a vysokou, byť snižující se nezaměstnanost, přeshraničně významná rizika. Mimořádně důležitá je potřeba přijmout opatření, jež by snížila riziko nepříznivých účinků na italské hospodářství, potažmo na hospodářskou a měnovou unii, vezme-li se v úvahu velikost a přeshraniční význam tohoto hospodářství.

(4) Dne 16. května 2018 předložila Itálie svůj národní program reforem na rok 2018 a svůj program stability z roku 2018. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.

(5) Relevantní doporučení pro jednotlivé země byla zohledněna při programování evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESI fondy“) na období 2014–2020. V souladu s článkem 23 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ([1]) může Komise členský stát požádat, aby svou dohodu o partnerství a příslušné programy přezkoumal a navrhl změny, je-li to nezbytné, aby se podpořilo provádění příslušných doporučení Rady. Podrobnosti o tom, jak bude Komise uvedené ustanovení používat, byly uvedeny v pokynech k uplatňování opatření propojujících účinnost ESI fondů s řádnou správou ekonomických záležitostí.

(6) Na Itálii se v současné době vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu a pravidlo o zadlužení. Program stability z roku 2018 předložený odstupující vládou vychází z trendového scénáře, který předpokládá, že nedojde ke změně právních předpisů. Celkový schodek státního rozpočtu se má podle projekcí italských orgánů snížit z 2,3 % HDP v roce 2017 na 1,6 % v roce 2018 a na 0,8 % v roce 2019 s tím, že do roku 2020 má být dosaženo v zásadě vyrovnaného stavu rozpočtu. Střednědobého rozpočtového cíle v podobě vyrovnaného stavu rozpočtu ve strukturálním vyjádření se má dosáhnout do roku 2020 a tento cíl má být nadále plněn i v roce 2021, třebaže přepočtené ([2]) strukturální saldo naznačuje v obou letech nízký strukturální schodek (0,2 % HDP). Poměr veřejného dluhu k HDP, který se v roce 2017 mírně snížil (na 131,8 % HDP ze 132,0 % HDP v roce 2016), by podle programu stability z roku 2018 měl v roce 2018 dále klesnout o jeden procentní bod HDP na 130,8 % a v roce 2021 dosáhnout 122,0 %, mimo jiné díky předpokládaným výnosům z privatizace ve výši 0,3 % ročně za období 2018–2020. V posledních letech však nebylo privatizačních cílů dosahováno v dostatečné míře. Za předpokladu nezměněné politiky Komise ve své prognóze z jara 2018 očekává v roce 2019 nižší růst reálného HDP a vyšší schodek než Itálie ve svém programu stability z roku 2018. Prognóza Komise totiž nepočítá se zvýšením DPH (0,7 % HDP), které bylo uzákoněno jakožto určitá záruka k dosažení rozpočtových cílů v roce 2019.

(7) Dne 23. května 2018 Komise vydala zprávu vypracovanou v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování EU z toho důvodu, že Itálie v letech 2016 a 2017 zjevně nedodržela pravidlo o zadlužení. Po posouzení všech příslušných faktorů zpráva dospěla k závěru, že kritérium dluhu definované ve Smlouvě a v nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ([3]) by mělo být v současné době považováno za dodržené, a že tudíž není nutné zahájit postup při nadměrném schodku především vzhledem k tomu, že Itálie v roce 2017 dodržela ex post preventivní složku. Komise toto dodržování posoudí znovu na základě údajů ex post za rok 2018, které budou oznámeny na jaře 2019.

(8) V programu stability z roku 2018 je uvedeno, že rozpočtové důsledky mimořádného přílivu uprchlíků a ochrany před seismickými riziky jsou značné, a náležitě je doložen rozsah a povaha těchto dodatečných rozpočtových nákladů. Podle Komise činily v roce 2017 způsobilé dodatečné výdaje související s mimořádným přílivem uprchlíků 0,16 % HDP a s ochranou před seismickými riziky 0,19 % HDP. Tyto dodatečné výdaje jsou zohledněny v ustanoveních čl. 5 odst. 1 a čl. 6 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 v tom smyslu, že příliv uprchlíků a seismická rizika představují neobvyklé události, jejich dopad na italské veřejné finance je výrazný a dočasné odchýlení od postupného dosažení střednědobého rozpočtového cíle by neohrozilo udržitelnost veřejných financí. Rozsah požadované korekce směrem k dosažení střednědobého rozpočtového cíle na rok 2017 byl proto s ohledem na tyto dodatečné náklady snížen.

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320).

([2]) Cyklicky očištěné saldo, bez vlivu jednorázových a dočasných opatření, přepočtené Komisí za použití společně dohodnuté metodiky.

([3]) Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6).

(9) Dne 11. července 2017 doporučila Rada Itálii, aby v roce 2018 zajistila nominální míru snížení čistých primárních výdajů ([1]) vládních institucí alespoň o 0,2 %, což odpovídá roční strukturální korekci ve výši 0,6 % HDP. Zároveň bylo uvedeno, že při posuzování návrhu rozpočtového plánu na rok 2018 a následném posuzování výsledků rozpočtového hospodaření za rok 2018 bude třeba řádně zohlednit cíl dosažení orientace fiskální politiky, které přispěje jak k posílení probíhajícího oživení, tak k zajištění udržitelnosti veřejných financí. Na základě posouzení, jež Komise věnovala síle oživení v Itálii, v němž zároveň náležitě zohlednila výzvy spojené s jeho udržitelností a jež provedla v souvislosti se svým stanoviskem k návrhu rozpočtového plánu Itálie na rok 2018, je pro rok 2018 vyžadováno fiskální strukturální úsilí ve výši alespoň 0,3 % HDP bez jakéhokoliv dalšího prostoru pro odchylku v průběhu jednoho roku. To odpovídá nominální míře růstu čistých primárních výdajů vládních institucí, která nepřevyšuje 0,5 %. Zohledníme-li tuto skutečnost v celkovém posouzení vycházejícím z prognózy Komise z jara 2018, hrozí, že v roce 2018 dojde k výrazné odchylce od doporučeného postupu korekce směrem k dodržení střednědobého rozpočtového cíle.

(10) Vzhledem k tomu, že míra zadlužení Itálie v roce 2019 překročí 60 % HDP a předpokládaná produkční mezera dosáhne 0,5 %, neměla by nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládních institucí překročit 0,1 %, což je v souladu se strukturální korekcí ve výši 0,6 % HDP, jež vyplývá z matice požadavků v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Při nezměněné politice hrozí, že v roce 2019 a v letech 2018 a 2019 posuzovaných společně dojde k výraznému odchýlení od uvedeného požadavku. Očekává se, že Itálie v letech 2018 a 2019 zjevně nedodrží pravidlo o zadlužení. Vysoká míra zadlužení Itálie v přibližné výši 130 % HDP navíc znamená, že značná část zdrojů je vyhrazována na krytí nákladů dluhové služby, což jde na úkor položek více podporujících růst, včetně vzdělávání, inovací a infrastruktury. Celkově se Rada domnívá, že aby byla dodržena ustanovení Paktu o stabilitě a růstu, měla by být od roku 2018 přijímána nezbytná opatření. K dalšímu snížení poměru veřejného dluhu k HDP by bylo obezřetné využít veškerých neočekávaných příjmů.

(11) Výdaje Itálie na starobní důchody, které dosahují přibližně 15 % HDP, v současnosti představují jedny z nejvyšších v Unii. Implicitní závazky související se stárnutím populace byly snižovány minulými důchodovými reformami, které dlouhodobou udržitelnost veřejných financí Itálie zlepšily i postupným přizpůsobováním věku odchodu do důchodu střední délce života. Nicméně rozpočet na rok 2017 i na rok 2018 obsahoval ustanovení, která účinek těchto reforem částečně zvrátila. Itálie má větší podíl obyvatelstva nad 65 let, než je průměr Unie. Předpokládá se, že tento podíl se bude časem dále zvyšovat, což zhorší italský index závislosti starých osob. Výdaje na důchody proto podle projekcí ve střednědobém horizontu porostou. Vysoký podíl starobních důchodů na veřejných výdajích rovněž omezuje ostatní sociální výdaje, včetně výdajů na boj proti chudobě, a výdaje podporující růst, např. výdaje na vzdělávání, jejichž podíl na celkových výdajích od prvních let po roce 2000 klesá. Při dodržení zásad spravedlnosti a proporcionality by bylo možné docílit značných úspor vhodným zásahem proti vysokým nárokům na důchod, které neodpovídají odvedeným příspěvkům.

(12) Italský daňový systém značně zatěžuje kapitál a pracovní sílu, což má negativní vliv na hospodářský růst. I přes nedávné rozšíření cílených daňových pobídek je daňové zatížení výrobních faktorů stále jedním z nejvyšších v Unii a odrazuje investory i zaměstnavatele. Existuje prostor pro jeho snížení rozpočtově neutrálním způsobem, a to přechodem k daňovým základům méně poškozujícím růst, jako je majetková a spotřební daň. Periodická daň z prvních rezidenčních nemovitostí byla v roce 2015 zrušena, a to i bohatším domácnostem. Kromě toho katastrální hodnoty nemovitostí jsou namnoze zastaralé a reforma, která by je uvedla do souladu s aktuálními tržními hodnotami, dosud neproběhla. Daňové výdaje, zejména pokud jde o snížené sazby daně z přidané hodnoty, jsou co do počtu a rozsahu obzvláště vysoké a jejich zjednodušení bylo znovu odloženo i přesto, že ho požadují vnitrostátní právní předpisy. Zároveň existuje prostor ke snížení zátěže podniků a domácností dodržujících předpisy zjednodušením daňového zákoníku a zvýšením celkové míry dodržování daňových předpisů. Rozšíření povinné elektronické fakturace na všechny transakce soukromého sektoru od roku 2019 je v tomto směru pozitivním krokem. Od využívání elektronických plateb, jejichž povinná povaha může dodržování daňových předpisů zlepšit, by však mohlo odrazovat to, že byly zvýšeny zákonem stanovené prahové hodnoty pro hotovostní platby. Podle odhadů národního statistického úřadu Itálie připadalo v roce 2015 na stínovou ekonomiku zhruba 12,6 % HDP, ale k řešení tohoto problému nejsou naplánována žádná strategická opatření. Přibližně 15,9 % z celkové zaměstnanosti je částečně nebo zcela nehlášeno, přičemž v některých odvětvích dosahují nejvyšší hodnoty téměř 50 %.

([1]) Čisté primární výdaje vládních institucí se skládají z celkových výdajů vládních institucí bez úrokových nákladů, výdajů na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z prostředků Unie, a nediskrečních změn výdajů na podporu v nezaměstnanosti. Vnitrostátně financovaná tvorba hrubého fixního kapitálu je rozprostřena na dobu čtyř let. Zohledněna jsou diskreční opatření na straně příjmů nebo zvýšení příjmů povinné na základě zákona; jednorázová opatření na straně příjmů i na straně výdajů jsou kompenzována.

(13) Investice v období krize zaznamenaly prudký pokles a dosud se nevrátily na úroveň z roku 2007. I přesto, že se v roce 2017 úroveň investic zvýšila, je ve srovnání s ostatními zeměmi Unie stále nízká. Nízké míry dosahují zejména soukromé investice, kterým brání strukturální faktory. Ty zahrnují méně příznivé podnikatelské prostředí, finanční omezení spojená s málo rozvinutými kapitálovými trhy, zhoršené bankovní úvěrování a nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovních sil, mimo jiné v důsledku odlivu mozků a omezených možností celoživotního učení. Zásadní význam pro produktivitu a hospodářský růst mají nehmotná aktiva, např. výzkum a vývoj, inovace a odborná příprava pracovníků, která mohou přispět k objasnění rozdílů v produktivitě mezi jednotlivými zeměmi. Nicméně investice do těchto aktiv se i nadále pohybují pod průměrem Unie. Důvodem je velký počet mikropodniků, nedostatečná specializace italského průmyslu na odvětví s intenzivním využíváním znalostí, omezená digitalizace a omezené digitální dovednosti. Zároveň byla snížena celková výše veřejných výdajů na výzkum a vývoj. Financování malých a středních podniků je i nadále značně závislé na bankovním sektoru a úvěrování je stále v útlumu, přestože finanční náklady se pohybují na historicky nízké úrovni. Dále lze pozorovat značné regionální rozdíly v investicích do výzkumu a vývoje, v přijímání a zavádění nedávných politických pobídek pro inovativní podniky a v kvalitě vzdělávání. Na základě stávajícího hodnocení výsledků různých průmyslových opatření zavedených v rámci iniciativ „Finance pro růst" a „Průmysl/Podnikání 4.0" se jeví jako vhodné vytvořit dlouhodobý politický rámec na udržení míry investic, které jsou schopné posílit různé faktory, jež podporují inovace, jako je dostupnost úvěrů, silná výzkumná základna, vysoké školství a vhodné dovednosti. Zdá se rovněž vhodné zvážit stávající rozdíly průmyslových a vzdělávacích systémů jednotlivých regionů.

(14) Účinnost italského soudnictví se v posledních letech zlepšila jen nepatrně, přičemž zdrojem znepokojení je i nadále délka řízení, zejména ve vyšších stupních. Například v roce 2016 byla doba potřebná k vyřešení sporných občanskoprávních a obchodněprávních věcí ve všech stupních stále jednou z nejdelších v Unii. Počet nevyřízených věcí u kasačního soudu (*Corte suprema di Cassazione*) se nadále zvyšoval a zůstává jedním z největších v Unii na obyvatele. V italském parlamentu čeká již dva roky na schválení důležitý zmocňovací zákon, který má zjednodušit pravidla občanského práva procesního a více odrazovat od kverulantských žalob. Navíc z různých opatření přijatých k omezení počtu soudních sporů a posílení procesní disciplíny se standardním postupem u odvolacích soudů nestalo zjednodušené řízení (*rito sommario*) a uplatňování filtru pro stanovení nepřípustnosti opravných prostředků ve druhém stupni je i nadále nejednotné a omezené, takže k očekávanému snížení počtu přijatých věcí nedochází. V roce 2016 se počet přijatých občanskoprávních věcí v prvním a druhém stupni naopak zvýšil, mimo jiné z důvodu neustále rostoucí míry opravných prostředků. Rostoucí podíl kasačních opravných prostředků byl v roce 2016 prohlášen za nepřípustný, čímž byl potvrzen jeho poslední, vzestupný trend. Na schopnost kasačního soudu vyrovnat se s přílivem nových věcí měl nepříznivý dopad výrazný nárůst přijatých netrestních věcí, zejména daňových (což by mohlo oslabit jeho úlohu). K řádnému a účinnému výkonu spravedlnosti by mohlo přispět i odpovídající prosazování procesních pravidel, včetně pravidel proti zneužívání soudního řízení.

(15) Hlavním problémem pro italské podnikatelské prostředí a zadávání veřejných zakázek zůstává korupce. Itálie optimalizovala svůj protikorupční rámec tím, že provedla revizi zákona o promlčecích lhůtách, rozšířila ochranu oznamovatelů na zaměstnance soukromého sektoru a uvedla trestný čin korupce mezi soukromými stranami do většího souladu s mezinárodními normami. Ačkoliv přijatá reforma zákona o promlčecích lhůtách nezrušuje promlčecí lhůty po vydání odsuzujícího rozsudku v prvním stupni, jak doporučila Skupina států proti korupci v rámci Rady Evropy, může snížit počet případů zneužití trestněprávního řízení jakožto zdržovací taktiky právních zástupců na vyšších stupních. Zároveň tak může zmírnit dlouhodobé znepokojení nad tím, že případy korupce jsou po vydání odsuzujícího rozsudku v prvním stupni promlčeny. Potírání korupce by bylo možné zlepšit zefektivněním trestního soudnictví. Itálie měla v roce 2014 největší počet přijatých a probíhajících trestněprávních věcí v Unii ve druhém a třetím stupni, což bylo rovněž způsobeno jedním z nejvyšších podílů kasačních opravných prostředků. To vedlo k jedné z nejdelších dob trvání trestněprávního řízení. Trestní soudnictví a boj proti korupci by bylo možné zefektivnit podporou zrychleného řízení a odrazováním od zneužívání soudního procesu. Národní protikorupční úřad kromě toho plní klíčovou úlohu při provádění nového protikorupčního rámce.

(16) Zkvalitnění italské veřejné správy by mělo pozitivní dopad na podnikatelské prostředí a investice, jakož i na schopnost podniků využívat inovačních příležitostí. Velké regionální rozdíly ve schopnosti správních orgánů reagovat na potřeby podniků naznačují, že podnikatelé v konkrétních oblastech čelí při podnikání větším překážkám. V roce 2015 byl přijat komplexní zmocňovací zákon, který měl reformovat veřejnou správu a který mohl zlepšit její účinnost ve prospěch hospodářství. Do konce roku 2017 byl proces zavádění reformy dokončen a nyní je potřeba ji prosazovat, zejména v regionech, ve kterých je situace nejhorší. Pokud jde o podniky ve veřejném vlastnictví, cílem reformy je zajistit lepší sladění pravidel, kterými se řídí tyto podniky a subjekty ve vlastnictví soukromém. Deklarovaným cílem je: racionalizovat podniky ve veřejném vlastnictví prostřednictvím fúzí, konsolidace neziskových podniků a privatizací; zvýšit účinnost zbývajících podniků a do budoucna zamezit

šíření nedůležitých podniků ve veřejném vlastnictví. Klíčovým předpokladem pro dosažení těchto cílů je prosazování nového rámce. Kromě toho jsou místní veřejné služby chráněny před hospodářskou soutěží (na trhu a při vstupu na trh), což má nepříznivý dopad na efektivnost a kvalitu služeb a vede k nespokojenosti spotřebitelů. S novým rámcem pro reformu správy místních veřejných služeb počítala i reforma veřejné správy z roku 2015. V listopadu 2016 však Ústavní soud prohlásil postup použitý pro přijetí některých legislativních nařízení, včetně nařízení o místních veřejných službách, za protiústavní. Jelikož lhůta příslušného nařízení uplynula v listopadu 2016, je třeba podat nový legislativní podnět.

(17) Zlepšení podnikatelského prostředí by usnadnilo podnikání a lepší rámcové podmínky pro hospodářskou soutěž by zároveň napomohly účinnějšímu přidělování zdrojů a růstu produktivity. V srpnu 2017 byl přijat roční zákon o hospodářské soutěži z roku 2015, který je třeba řádně provést. V některých odvětvích, jako jsou odborné služby, místní veřejná doprava, železniční doprava a maloobchod, však přetrvávají významné překážky, které hospodářské soutěži brání. Širší uplatňování konkurenčních postupů při zadávání veřejných zakázek a udělování koncesí na přístup k veřejným statkům by mělo pozitivní vliv na kvalitu služeb. V oblasti zadávání veřejných zakázek bude přínos nedávné reformy záviset na jejím včasném dokončení, jednotném uplatňování plánů pro elektronické zadávání a agregaci veřejných zakázek a vlastním zahájení činnosti ústředního agregačního orgánu pro koordinaci politik (*Cabina di regia per gli appalti pubblici*).

(18) Důvěra trhů v italské banky se zvýšila v návaznosti na opatření přijatá v roce 2017 s cílem pomoci několika slabším bankám. Díky lepším hospodářským podmínkám a tlaku orgánů dohledu se do určité míry podařilo snížit počet úvěrů v selhání, avšak objem těchto úvěrů pocházejících z minulosti je stále velký. To omezuje ziskovost bank a jejich schopnost interně vytvářet kapitál. Tempo, s nímž se odvětví úvěrů v selhání zbavuje, spolu s prohlubováním sekundárního trhu s těmito úvěry je třeba zachovat v zájmu dalšího posílení finanční stability a poskytování úvěrů reálné ekonomice. Zároveň je třeba podporovat další restrukturalizaci a konsolidaci rozvah, mimo jiné u malých bank a bank druhého stupně. Patří sem řešení strukturálně nízké ziskovosti bank komplexním snižováním nákladů a optimalizací obchodních modelů.

(19) Přestože probíhají různé reformy správy a řízení společností, k celkovému zotavení bankovního sektoru by napomohlo především úplné zavedení reforem velkých družstevních a drobných vzájemných bank. Rámce pro exekuční a insolvenční řízení i nadále nedostatečně podporují rychlé vyřešení a restrukturalizaci úvěrů v selhání. Strukturální nedostatky by pomohlo vyřešit rychlé přijetí a provedení nezbytných legislativních opatření pro potřeby reformy insolvenčního řízení. Prozatím nejsou využívána opatření přijatá v roce 2016 s cílem urychlit vymáhání kolaterálu bankami. Rámec pro mimosoudní vymáhání kolaterálu stále nelze v plném rozsahu uplatnit na domácnosti a na podniky začal být uplatňován teprve v nedávné době.

(20) I přes pokrok, jehož bylo dosaženo díky několika politickým opatřením přijatým v posledních letech, je přístup k finančním prostředkům i nadále významnou překážkou bránící investicím a financování růstu, zejména v případě malých a středních podniků. Financování podniků zůstává převážně na bankách, zatímco kapitálový trh je v porovnání s jinými zeměmi Unie málo rozvinutý. Podíl financování vlastním kapitálem je u malých a středních podniků ve srovnání s průměrem Unie obzvláště malý. Zavedení „příspěvku na získávání podílů v podnicích“ bylo významnou reformou, ale referenční sazba byla posléze snížena, čímž se omezil přínos tohoto opatření. Posílení tržního přístupu k finančním prostředkům pro podniky by bylo významnou složkou diverzifikace finančních zdrojů podniků na podporu investic a růstu.

(21) Instituce trhu práce prošly v posledních letech zásadní reformou. Podmínky na trhu práce se nadále zlepšují, jelikož počet zaměstnaných osob v roce 2017 vzrostl o 1,2 % na více než 23 milionů, tedy zpět na úroveň před krizí. Míra zaměstnanosti (osob ve věku 20–64 let) v loňském roce vzrostla na více než 62 %, i když byla do značné míry ovlivněna dočasnými pracovními místy. I tento údaj se však stále pohybuje výrazně pod průměrem Unie. Míra nezaměstnanosti sice klesla v roce 2017 na 11,2 %, ale celkový počet odpracovaných hodin je stále podstatně nižší než v době před recesí. I přes uvedené zlepšení je dlouhodobá nezaměstnanost a nezaměstnanost mladých lidí i nadále vysoká a ohrožuje sociální soudržnost a růst. Podíl mladých lidí, kteří nemají zaměstnání ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, dosáhl v roce 2017 20,1 %, což je stále jeden z nejvyšších údajů v Unii, přičemž mezi jednotlivými regiony v tomto ohledu přetrvávají značné rozdíly.

(22) Vyjednávání na podnikové nebo územní úrovni je nadále omezené, mimo jiné proto, že v Itálii převažují malé podniky. To může bránit rychlému přizpůsobování mezd místním hospodářským podmínkám. Sdružení Confindustria a tři hlavní italské odborové svazy (Cgil, Cisl a Uil) podepsaly koncem února 2018 rámcovou dohodu, v níž zdůraznily úlohu mzdového kolektivního vyjednávání tím, že posílily právní jistotu stanovením jasnějších pravidel pro zastupování sociálních partnerů při jednáních. Daňové úlevy ze zvyšování mezd v souvislosti s produktivitou podle dohod vyjednaných na nižší úrovni byly v roce 2017 posíleny, avšak jejich účinnost je obtížné vyhodnotit. Zatímco celkový počet kolektivních smluv je na vzestupu, jen malou část z nich podepisují hlavní odborové svazy a sdružení zaměstnavatelů.

(23) S reformou aktivních politik na trhu práce, již nastínil zákon o pracovních místech, se v roce 2017 pokročilo jen málo. S ohledem na větší pružnost italského trhu práce a rostoucí podíl pracovních smluv na dobu určitou jsou zvláště důležité odborná příprava a rekvalifikace. Dosud nebyly zavedeny obecně závazné normy v oblasti služeb a služby zaměstnanosti trpí nedostatkem personálu a odpovídajícího sledování, ačkoliv nový rozpočtový zákon pro rok 2018 přidělil regionům další finanční a lidské zdroje na veřejné služby zaměstnanosti. Zvýšení počtu zaměstnanců a zajištění jejich dostatečné kvalifikace pro služby zaměstnanosti a sociální služby je rovněž nezbytné pro správné provádění režimu boje proti chudobě zavedeného v roce 2018 a pro systém záruk pro mladé lidi, jehož cílem je mladým lidem v nouzi včas poskytnout odpovídající nabídku pracovního uplatnění nebo odborné přípravy.

(24) Ačkoliv podíl žen účastnících se trhu práce stoupá, je i nadále jedním z nejnižších v Unii. Italské orgány dosud neposoudily dopad nedávných opatření zaměřených na netestované hotovostní příspěvky za narozené dítě. Důkazy naznačují, že tyto hotovostní převody zřejmě nebudou pro zvýšení účasti žen na trhu práce účinné. Je navíc nepravděpodobné, že by vedly ke zvýšení porodnosti, která se posledních 20 let drží na velmi nízké úrovni. Chybí komplexní strategie pro sladění rodinného a pracovního života. Tyto nedostatky se projevují absencí genderově vyvážené koncepce rodičovské dovolené a pružných pracovních podmínek a nedostatečnou nabídkou vhodných, cenově dostupných a kvalitních služeb péče o děti a jiné závislé osoby.

(25) Opatření zavedená ke zvýšení lidského kapitálu a dovedností by přispěla ke zlepšení zaměstnatelnosti a uspokojení budoucích potřeb pracovního trhu. Celková kvalita školní výuky se v Itálii sice zlepšuje, ale mezi jednotlivými regiony v tomto ohledu stále přetrvávají značné rozdíly. Podíl studentů, kteří opouštějí školu bez získání diplomu, se i nadále pohybuje nad průměrem Unie, a to zejména u studentů narozených v zahraničí (30,1 % ve srovnání s průměrem Unie ve výši 19,4 %). Provádění reformy školství je obecně na dobré cestě a zlepšuje se i odborné vzdělávání a příprava. Terciární vzdělávání, které trpí vážným nedostatkem veřejných výdajů, představujících méně než 0,4 % HDP, se vyznačuje vysokou mírou předčasného ukončení studia a prodlužováním základní délky studia. V důsledku toho je podíl obyvatelstva s dosaženým vzděláním jedním z nejnižších v Unii (26,9 % populace ve věku 30 až 34 let). Míra účasti v programech vzdělávání dospělých roste, ale stále patří k nejnižším v Unii, zejména u dospělých s nízkou kvalifikací. Je třeba podporovat zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci a současně je třeba zaměstnavatele vybízet k tomu, aby svým pracovníkům nabízeli více vzdělávacích příležitostí. Zásadní význam bude mít provedení komplexní národní „strategie v oblasti dovedností“, která byla zahájena v říjnu 2017.

(26) Oproti trendu v Unii se podíl lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením i nadále zvyšoval a v roce 2016 dosáhl 30 %, což bylo výrazně nad průměrem Unie. Tento trend zejména postihuje děti, zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou a migranty. Příjmová nerovnost je vysoká a roste. V roce 2016 byl příjem horních 20 % domácností 6,3krát vyšší než příjem 20 % domácností nejchudších. Tento podíl je ještě vyšší u osob v produktivním věku, neboť v jejich případě je vyloučen přerozdělovací vliv důchodů. Významný krok vpřed v oblasti sociálních politik představuje zavedení nového stálého režimu pro boj proti chudobě (*Reddito di Inclusione*). Tento režim je koncipován jako univerzální transfer ve prospěch osob splňujících určité podmínky chudoby a podle odhadů by měl zvýšit vliv sociálních dávek na snižování chudoby, který je v současné době pociťován jako nedostatečný. Režim vychází z robustních mechanismů správy a řízení a bude podléhat systematickému hodnocení. Důležité je, že rovněž předpokládá podstatné navýšení personálu v italských sociálních službách, které trpí jeho nedostatkem. Zásadní význam pro hladké provádění této reformy bude mít užší spolupráce sociálních služeb a veřejných služeb zaměstnanosti, jakož i přidělení dostatečných zdrojů. Prvním krokem směrem k racionalizaci sociálních výdajů je to, že režim zahrnuje původní režim podpory v nezaměstnanosti (ASDI). Italský systém zdravotní péče stanoví všeobecné pokrytí, přičemž zdravotní stav italského obyvatelstva je celkově dobrý; nicméně subjektivně neuspokojené potřeby zdravotní péče jsou vysoké a mezi jednotlivými regiony přetrvávají rozdíly v organizaci a kvalitě poskytování péče. Itálie vynaložila určité úsilí na zajištění odpovídajícího přístupu ke zdravotní péči, mimo jiné revizí a rozšířením služeb péče v rámci balíčku minimálních zákonných dávek.

(27) V kontextu evropského semestru 2018 provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Itálie, kterou zveřejnila ve své zprávě o Itálii pro rok 2018. Posoudila také program stability z roku 2018, národní program reforem na rok 2018 a opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Itálii adresována v předchozích letech. Komise vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a socioekonomickou politiku v Itálii, ale také rozsah jejich souladu s pravidly a pokyny Unie, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie.

(28) Na základě tohoto posouzení přezkoumala Rada program stability z roku 2018, přičemž její stanovisko ([1]) je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1.

(29) Na základě hloubkového přezkumu Komise a tohoto posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2018 a program stability z roku 2018. Její doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011 jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 4,

DOPORUČUJE Itálii v období 2018–2019:

1. Zajistit, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládních institucí v roce 2019 nepřekročila 0,1 %, což odpovídá roční strukturální korekci ve výši 0,6 % HDP. Využít neočekávaných příjmů k rychlejšímu snižování poměru veřejného dluhu k HDP. Přesunout zdanění z oblasti práce, mimo jiné snížením daňových výdajů a reformou zastaralých katastrálních hodnot. Zvýšit úsilí k potírání stínové ekonomiky, mimo jiné posílením povinného využívání elektronických plateb prostřednictvím nižších zákonem stanovených prahových hodnot pro hotovostní platby. Snížit podíl starobních důchodů na veřejných výdajích, a vytvořit tak prostor pro jiné sociální výdaje.

2. Zkrátit délku občanskoprávních řízení ve všech stupních prosazováním a zjednodušením procesních pravidel, včetně těch, jimiž se zákonodárce právě zabývá. Dosáhnout účinnější prevence a potírání korupce zkrácením délky trestněprávních řízení a prováděním nového protikorupčního rámce. Zajistit prosazování nového rámce pro podniky ve veřejném vlastnictví a zvýšit účinnost a kvalitu místních veřejných služeb. Zabývat se omezeními, která brání hospodářské soutěži, mimo jiné v oblasti služeb, rovněž prostřednictvím nového ročního zákona o hospodářské soutěži.

3. Udržovat tempo snižování vysokého objemu úvěrů v selhání a podporovat další restrukturalizaci a konsolidaci bankovních rozvah, mimo jiné v případě malých a středně velkých bank, a bezodkladně provést reformu insolvenčního řízení. Zlepšit tržní přístup podniků k finančním prostředkům.

4. Urychlit provedení reformy aktivních politik na trhu práce, a zajistit tak rovný přístup k efektivní pomoci při hledání zaměstnání a k odborné přípravě. Podporovat účast žen na trhu práce pomocí komplexní strategie, racionalizace politiky na podporu rodiny a rozšíření sítě zařízení péče o děti. Podporovat výzkum, inovace, digitální dovednosti a infrastrukturu prostřednictvím cílenějších investic a zvýšit účast na terciárním vzdělávání zaměřeném na odbornou přípravu.

V Bruselu dne 13. července 2018.

Za Radu
předseda
H. LÖGER

([1]) Podle čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.